

est vel immediatus affixa suo esse actio, quam effectus suo; nec minus accipit ab agente esse suum, quam effectus suum; cum non magis sit ens à se: ergo non est cur in effectu requiratur forma accipiendi mediâs distincta; non in actione.

Neque dicant esse discrimen inter actionem & effectum, quia actio fit vt *Quo*, terminus autem vt *Quod*, quasi ideo non valeat consequentia à me facta paulo ante; videlicet si agens potest se ipso immediate tribuere esse actioni; ergo & effectui: item, si actio potest se ipsa immediate accipere esse; ergo & effectus. Non inquam, id dicant, tum 1 quia esset manifesta petitio principij, de hoc enim controuertitur; & argumentum probat nihil tale in rerum natura esse quod solum fiat vt *Quo*: tum 2 quia ego dicam, quod ex hæcenus probatis sequitur, videlicet effectum fieri simul & vt *Quo* & vt *Quod*, quatenus est id quod efficitur se ipso, id est non alio tanquam distincta à se formâ sui ipsius efficiendi.

Possum & aliter propositionem probare ex hæcenus iactis fundamentis. Siquidem actio, quam aduersarij volunt esse aliquid ab agente eiusque effectu, prout effectus est, distinctum; vel est aliquid factum ex nihilo & creatum; vel factum ex præsupposita materia: primum non admittunt: si 2 dicant, quæro ex qua materia; an 1 agentis, an 2 effectus; an 3 vtriusque; an 4 ex alia diuersa. At quidquid ex his dicatur, sequitur ex dictis cap. 3 prop. 1, actionem esse substantiam (non autem modum substantialem tantum) vtpote cum habeat in se esse materie suæ ex quaquæ est substantia; imo esse compositum; & non esse in subiecto sui termini, nec esse eius productionem, & alia multa similia. Si vero aliquid ex tribus primis dicatur, iam ex eadem prop. 1 sequitur esse actionis, non esse diuersum ab esse vel agentis vel effectus, vel vtriusque simul; quod quidem contendo verum esse, sed sensu à me explicato.

Iuuat insuper hanc propositionem autoritate probare licet satis autoritatis per se habeant rationes quas attuli, sed testimonia plurimum valent apud eos qui in rebus physicis, quasi hæc essent sacra mysteria, credere malunt, quam ratiocinari. Itaque vt ipsis quoque seruiam. p Durandus in 2 dist. 1 q. 1. num. 12.

Creatio, inquit, non est aliquid medium inter Deum & creaturam, sed est ipsamet creatura sub respectu vel denominatione respectiua ad dantem esse. Est enim creari idem quod habere esse ab alio secundum se totum. Scotus q in 4 sent. dist. 13 q. 1, § Est tamen tam ad intra; & mox in responsione ad 1 clare docet actionem Dei ad extra esse relationem; & vniuersam productionem tam actiuam quam passiuam esse relationem. Et inter alia hæc habet, productio diuina qua producit aliquid ad extra, non est absolutum in eo secundum omnes; & subdit, ergo necesse est omnes dicere illam productionem qua dicitur Deus produciens, esse respectum, sed non magis inconueniens est dicere quod relatione producat, quam quod respectu producat &c. & subdit. Secundo manifestum est quod productum magis formaliter produciatur productione passiuâ sui quam productione actiuâ agentis; & postquam huius rei reddidit rationem, concludit. Ergo causatum produciatur productione formaliter & relatione proprie dicta: & paulo post productio illa qua formaliter produciatur est relatio. Vide Philip. Fabrum ibidem cap. 2. Vide & Scotum in 2 dist. 1 q. 2 in solutione primi principalis; ubi est sermo de creatione, quem ex eiusdem Scoti mente Faber cap. 2. num. 8 extendit ad omnem actionem, his verbis. Ad absolutum in causâ immediate sequitur absolutum in effectu; non ergo relatio aliqua, in causâ vel aliqua realitas, vel aliquid aliud præter actum primum causæ, est ratio vt causâ agat, & producat effectum suum: non ergo requiritur actio, vt medium quo causâ agat; sed causâ per se agit: & quia per se & per suum actum 1 agit; ideo dicitur agere; & conturgit actio, quæ est ipsa relatio actualis, agentis ad passum. Et ex hoc tollitur omne dubium in hac materia: non ergo actio est principium quo agens agit, sed relatio qua agens dicitur agere siue agens. hæc Faber.

Idem clare asserit de creatione D. Th. 1 p. q. 45 art. 3 & Vasq. ibi disp. 173 cap. 2, alique cum eo non pauci in iis saltem effectibus qui sola creatione fieri possunt.

Et quia relationem saltem hanc quæ est creatio, à fundamento & termino ante opus mentis non distinguunt Durand. vt clare intelligitur ex eius verbis in 3 dist. 5 q. 2 num. 8, Scotus in 3 dist. 1 q. 1 § ad aliud in oppositum. His verbis tales sunt relationes creaturæ in quantum creatura, ad Deum in quantum creator; huiusmodi relatio est idem realiter fundamento. Vasq. citatus expresse cap. 3. Et ipse D. Thomas tum q. 3 de potentia Dei art. 3 his verbis quæ sunt ipsa conclusio Creationem cum rerum omnium ex creatore emanationem à motu & mutatione seiunctam dicere certum sit; non medium à creatore & creatura distinctum ens opinari tutum est, sed aliquid potius reale in creatura de genere relationis; in creatore vero respectum rationis imponere tenendum est. Tum etiam quia vniuersaliter relationem à fundamento & termino non distinguit multis locis quæ refert Hurtadus metaphysic. disp. 15 sectione secunda, & quidem tam euidenter, vt merito obiciat idem Hurtadus Caietano, quod ab isto multis Thomistis obicitur, nempe ab eo non intellectum D. Thomam.

Phil. Magn.

Z 2

PROP. 6.

11

o Effectus
fit non tan-
tū vt Quod,
sed etiam
vt Quo.

12

13

p Creatio
non est quid
distinctum
à Deo &
creatura ex
Durando.
q Item ex
Scoto.

r Item ex
D. Thomâ.

14